

מסורת הש"ס

(א) קדושין מהו (ב) לוקמן מהו... (ד) נכנסים קודם: וכן... (ה) נכנסים קודם: וכן...

האשה פרק שמיני פסחים

צ"א.

עין משפט
גור מצודה

ל"א א"מ מ"ו מהלכות ק"פ הלכה י'... מ"ב ב"ג מ"ה ש"ס ס"ה הלכה ט'...

ומפקת את הגל. מעל אדם ואין ידוע אם ימלאו חי או מת: שוחטין עליו. דמכ"מ ערוד בחוקת טהרה. ואופן נמי לאורחא חי' כדלמרינן בגמרא (ד) ליתא למתא מדאורייתא אלא אינתי יוס קדמי' (ויקרא י') הן היום הקרינו יוס אסור לילה מותר בשמיטה קדשים) וגבי פסח לא העמידו דכריהו נמקוס כרת: שוחטין עליהן. בחבורת אחרים: שמה יביאוהו לידו פסול. שמה יעמא אונן למתו ומפקת גל ימלאו מת וממלא שמה לא יאל וחולה הטומאה והחבוס שמה לא יאל וחולה חוקן שמה יכנד חוליו ולא יוכל לאכול כית: לפיכך הואיל וכשעת שמיטה ראויין היו ומרק הדס עליהן אם אירע נבן פסול כמו שפירשמי פטורין מלעשות פסח שני: חוק מן המפקת את הגל. וממלא המת תחמיו שחיבי לעשות פסח שני: שמה שמה מחמתו. קודם שמיטה שהרי האהיל על הטומאה משעה שהמתיל לפקת ונגמרה מוקי לה בגל עגול שמתחלה האהיל את כולו: גמ' לא שנו. דאין שוחטין על החבוס בפני עצמו: כיום האסורין של ישראל. כגון לרסוק להולא אשה פסולה או פגש ממון חי נמי דתניא (בבבא מציעא דף ל"ג:) אם יקוס והמהלך בתוך כ"ט' וכי מעלה על דעתך זה מהלך בשוק וזה נהרג אלא תלמד ששוחטין אותו עד שגראה מה תהא עליו: כיום פאי. מקוס חילון נירושלים: דמעיילי ליה. מן הפסח בתוך בית האסורין לאכול דהא לפנים מירושלים הוא: ל"ש. דמפקת גל חייב לעשות פסח שני אלא גל עגול דמתחלתו האהיל עליו אכל גל ארוך שמה בשעת שמיטה עדיין לא האהיל כנגד הטומאה ויבין דפקת יאל פסק לא יאל פטור משום דלא אפשר כדלמרינן לעיל (דף פ"ה:) גבי חמשה שנתערכו עורות פסחיהן: מתני' על היחיד. טעמא יליף בגמרא: ואפילו חבורה של מאה רבי יוסי קאמר לה כלומר לא תליא מילתא דפסח אלא באכילה יחיד ויכול לאכול כית שוחטין עליו מאה ואין יכולין לאכול כית בין כולם אין שוחטין עליהן: ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים. טעמא מפרש בגמרא: גמ' לא סוכל לזכות את הפסח באחד שערין. ודרשם באחד בחנפיה נפשיה על היחיד: ואין יכולים לאוכלו. כית ממנו: מנין לזכות פסח בכמה יחיד.

שהיה טמא מתחלתו. תימה לריי מפקת הגל נמי נימא חי הוה כשהמתיל לפקת י"ל דכיון דמלאו מת אית לן למימר שמתחלתו היה מת שכל הטומאות כשעת מילתא: ל"א שנו א"א בבית האסורין ש" ע"ב. נירושלמי מוקי לה רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן כשחבשו ישראל אכל חכשוה ע"ו"ס אין שוחטין עליו אפי' עם אחרים (ו) אשר פיהם דבר שזה והיינו אפסל משמעין: עשרה ואין יבאין לאוכלו אלא שוחטין עליהן. דהא מודה אפילו ר' יהודה דמתן שלא יביאוהו לידו פסול: ה"א באחד מאי עביד ליה. הוה מלי למימר דליתרין לכדלמרינן נפילד זולין (לעיל דף ע"ג:) שאין היחיד נמכרע: והתנן אין עושין חבורה נשים. מעיקרא דקמתי בפני עצמה לא קסאי ליה אלא השתא דקאמר אימא בפני עצמן משום דמשמע ליה דלא אסרה ממתינן חבורה נשים אלא כשיש נשים הרבה כסומכות זו על זו ואין זוהירין לשמור הפסח ומציאות אותו ליד פסול אכל ימדה שוחטין עליה: וכמי

רבינו חננאל... (א) וכן מי ששכח לחזור... (ב) אוקמא ר' יוחנן בבית האסורין של עכו, ואף על כן דאמרתו לאמוקת אין שוחטין עליו דעבדו דמשקרי, שזאמר ארס פיהם דבר שוא וגר. אבל כית אסורין של ישראל לא שהבטיחוהו שהוציא לא משקרי. שנאמר שחית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב. הלכך שוחטין עליו. אמר רב תסרא וזה האסור בבית אסורין אין גרים ששניו אין שוחטין עליו בבית האסורין שזאמר לחומת בית פאי. פי' מקום חוק לירושלים שאין אוכלין שם קדשים קלים. אבל אם הוא זה בבית האסורין לפנים מבית פאי שוחטין עליו ואפשר דמעילתיין ליה שפחה התם ואכל ליה. ואלו ששינו במשנתו כגון האונן ופי' ששכח לחזור והחולה והזקן שיכולין לאכול כית אין שוחטין עליהם בפני עצמן שלא יביאו הפסח לידו פסול כלומר איפשר שלא יאכלוהו כי אינם יכולין ויפסל בנתור אבל נפטור בנריקת דרס מלעשות פסח שני. חוק מן המפקת בגל שבודאי האהיל על המת והיה טמא מתחלה. ודבר טייל בגל עגול אבל גל ארוך אימור טהור היה. אני אומר שחוק הוס על שלא תגיע לטומאה. ולא שני אלא גל עגול. פי' גל עגול קצר מלמעלה ורחב למטה. וכשהמתיל לפקת מתחיל מלמעלה ומאחר עליו. תניא נמי הכי ר' ישמעאל כרי יוחנן אומר מפקת בגל עתים חייב עתים פטור כיצד לא עגול כו. [מתני'] אין שוחטין את הפסח על היחיד כו. תני רבנן מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד שזאמר לא תוכל לזכות את הפסח באחד שערין דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין וכי. ורבינן אהא דר' יהודה הא דתניא אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה בשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה. ונשים חרין ואיפא הכי. נשים בראשון שוחטין עליהן בפני עצמן. אקשינן וכי עושין חבורה כולה נשים והתנן אין עושין חבורה

אבל גל ארוך פטור מלעשות פסח שני אימא מהור היה בשעת שחיטה תניא נמי הכי ר"ש בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר מפקת בגל עתים פטור עתים חייב כיצד גל עגול ונמצאת טומאה תחתיו חייב גל ארוך ונמצאת טומאה תחתיו פטור אימא מהור היה בשעת שחיטה: מתני' אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי רבי יהודה ורבי יוסי המתיר ואפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לאכול כית אין שוחטין עליהן ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים: גמ' ת"ר מנין שאין שוחטין את הפסח על היחיד ת"ל לא תוכל לזכות את הפסח באחד דברי ר' יהודה ורבי יוסי אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו עשרה ואין יכולין לאכול כית שוחטין עליהן ורבי יוסי האי באחד מאי עביד ליה מבעי ליה לכדרש' ודתניא ר"ש אומר מניין לזכות את פסחו בכמה יחיד בשעת אירוס הבמות שהוא בלא תעשה ת"ל לא תוכל לזכות את הפסח יבאחד שערין יכול אף בשעת היתר הבמות כן ת"ל באחד שערין לא אפרו אלא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד ור"ה האי מנא ליה תרתי שמעת מינה ולר' יוסי ממאי דלכחי דקאמר ר"ש דילמא כדקאמר ר' יהודה הוא דאתא אומר לך לא סלקא דעתך דהא כתיב יאיש לפי אכלו רמי ליה רב עוקבא בר חיננא מפרישנא לרבא מי א"ר יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד ורמינהו אשה בראשון שוחטין עליה בפני עצמה ובשני עושין אותה טפילה לאחרים דברי ר' יהודה א"ל לא תימא בפני עצמה אלא אימא בפני עצמן אמר ליה מי עבדינן חבורה שכולה נשים והתנן אין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים מאי לאו נשים לחודיהו ועבדים לחודיהו וקטנים לחודיהו אמר ליה לא נשים ועבדים וקטנים נשים תפלות פסח ועבדים משום פריצותא

במה קטנה שהיא בלא תעשה. להכי נקט כמה יחיד ולא כמה יחיד וכי עולמים בית עולמים וזכור לאיסורם וזכור לא היה להם הימ: שמה בלא פסח. אבל כרת דשמיטי חוק ליתא. ובשמיטה קדשים בפרק במלא (נחמ"ס קיד:) מוקי לה בקודם חלות דמחוסר זמן הוא להתקבל בפנים דמצי' ויקרא (ו) אשר ישחוק מחוק למחנה ואל פסח אהל מועד לא הביאו הראוי לפסח אהל מועד חייב עליו ושאינו ראוי להלך מועד אינו חייב עליו וילף מהכא דמחוסר זמן בפרק אע"פ שאינו בכרת בלא תעשה מיהא היו הואיל וראוי לנבא לאחר זמן: יכול אף בשעת היסר בכמות כן. יחא בלא תעשה זה דהא לא הותרה כמה יחיד אלא לדבר היסר ויגיד ולהוי האי לגביה כשעת איסור: ת"ל כו. דהאי לאו דהכא לא משמע אלא כשעת איסור הכמות והכי שמעינן ליה לקרא לא תוכל לזכות את הפסח בכמה יחיד בזמן שכל ישראל נכנסין בשער אחד כו' כי אם אל המקום אשר יבחר שם חובצתי: ופרכינן לר' יוסי ממאי דקרא לכדריש שמעון כו'. ולא פירכא כולי האי דהיא למימר מר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי אלא טעמא דר' יוסי מהדר לפרושי מאישי לפי אכלו: לא ס"ד. דלאסור פסח על היחיד אחת דריש איש לפי אכלו וטקוס על איש אחד משמעו ובלגד שיראה לאכילה: מפרשינא. שם מקום: אשה בראשון. מוכה ובשני רשות. ולקמיה וע"כ וילף טעמיהו: טפילה. חיבור: קמי מיהת בפני עצמה לשון יחיד: הי"ג לא נשים ועבדים וקטנים: פסלות. עבירה: נשים ועבדים וקטנים. ושנין לעולם עושין חבורה כולה נשים ומשנתו נשים ועבדים יחוד משום תפלות והוא דבר עבירה כדגריסין רוצה אשה בקב ותפלות ולא עבדים וקטנים משום פריצותא.